

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2024-01-25 | Årgång 11 | Nummer 1

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

Så har ett nytt år inletts och vi på PKC ser fram emot alla utbildningstillfällen där vi får träffas digitalt och fysiskt. Det finns många tillfällen för dig och dina medarbetare, chefer och kollegor att förkovra sig inom palliativ vård. Hjälpt oss gärna sprida kunskap om vårt utbildningsutbud.

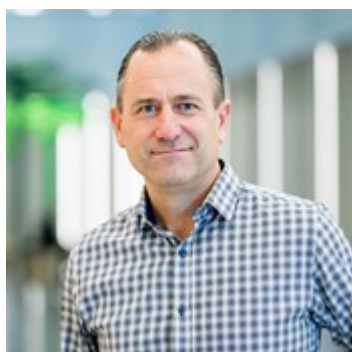
Vi har ett omfattande digitalt utbud vad gäller videoföreläsningar, webbutbildningar och digitala föreläsningar. Kanske de digitala föreläsningarna är extra bra att använda sig av när det kan vara svårt att få vara ledig för fysiska utbildningar.

PKC-dagen närmar sig med stormsteg och nu ligger ett mer färdigt program ute på hemsidan och anmälningssidan. I år är vi på Stockholm Waterfront, centralt i Stockholm med plats för många deltagare. För dig som arbetar utanför Stockholms län kan vi berätta att vi sänkt avgiften till 1500 kr. Anmäl dig redan nu!

I årets första Nyhetsbrev skriver Anette Alvariza om Familjemöten på sjukhus.

Vi önskar dig en trevlig läsning!

Fredrik Sandlund

Fredrik Sandlund
Verksamhetschef

Anette Alvariza
Vetenskaplig ledare

Linda Björkhem-Bergman
Vetenskaplig ledare

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Prognostisera och identifiera palliativa vårdbehov

För läkare inom akutsjukvård och geriatrik i Region Stockholm

Kurs i palliativ medicin motsvarande delmål B5 och STb4

Tvådagars utbildning för ST-läkare

Kurs i palliativ medicin för geriatrik och invärtes- medicinska specialiteter motsvarande delmål C5 och STc5

Heldagsutbildning för ST-läkare

Öppen föreläsning: Cancerrelaterad fatigue – går det att behandla?

Kostnadsfri digital föreläsning tillgänglig för alla

Sårbehandling i palliativ vård

Digitalt seminarium för alla yrkesgrupper

Att möta döden i ett främmande land

För personal som arbetar på uppdrag av Region Stockholm och kommuner i Stockholms län

Fortbildningseftermiddag för ST-läkare och specialister i palliativ medicin

För ST-läkare och specialister i palliativ medicin (även diplomerade läkare)

Palliativ vård – en introduktion

Halvdags introduktionsutbildning i palliativ vård

Vård i livets slut

För läkare verksamma inom akutsjukvård och geriatrik i Region Stockholm

Taktil massage – ett komplement i palliativ vård

Digital föreläsning med Berit Seiger Cronfalk

Digitalt seminarium om Svenska palliativregistret

För vård och omsorg som drivs på uppdrag av Region och kommun

Grundläggande cancervård

I samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum och Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland

Undersköterskans roll i palliativ vård

Föreläsare: Medarbetare PKC samt Mona Nyberg, specialistundersköterska

Reflektionsledarutbildning

Utbilda reflektionsledare i din verksamhet

Öppen föreläsning: Döden, döden, döden...

Digital föreläsning med Peter Strang, kostnadsfri och tillgänglig för alla

De nödvändiga samtalen – läkare

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund och RCC Stockholm Gotland

Förvirringstillstånd i palliativ vård

Föreläsare: Jonas Bergström, specialist i geriatrik och palliativ medicin

Symptomkontroll och teamarbete

Heldagsutbildning för legitimerad personal inom kommunal hälso- och sjukvård

Nyheter

PKC anordnar öppna kostnadsfria digitala föreläsningar!

- ***Cancerrelaterad fatigue – går det att behandla?***

I den här föreläsningen kommer Linda Björkhem Bergman berätta om bakomliggande orsaker och mekanismer till fatigue samt hur evidensläget ser ut just nu kring olika behandlingsalternativ. Föreläsningen är kostnadsfri och öppen för alla i hela landet.

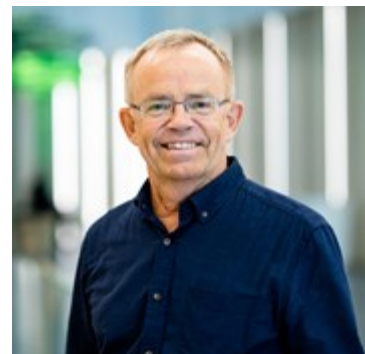
[Läs mer och anmäl dig](#)

- ***Döden, döden, döden...***

Vill patienter prata om döden? Det är viktigt att erbjuda samtal men hur gör man så att det blir stödjande, inte skrämmande samtal? Ska vi "informera", eller hjälpa personen att hitta sina egna svar? Och varför är livet och livets alla manifestationer så viktiga när man ska dö? Föreläsningen är kostnadsfri och öppen för alla i hela landet.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Nu är det dags att anmäla sig till PKC-dagen 2024!

PKC-dagen 2024 går av stapeln fredag den 24 maj, under temat "*Utmaningar och möjligheter i palliativ vård*". Nu finns det ett färdigt program som du hittar på PKC:s hemsida och på anmälningssidan. Bra att veta för dig som arbetar utanför Stockholms län är att vi sänkt deltagaravgiften för dig. I år anordnas PKC-dagen på Stockholm Waterfront – mitt i Stockholm city.

Varmt välkommen!

[Till konferensens hemsida](#)

Har du som legitimerad personal i kommunen fått syn på vår utbildning "Symtomkontroll och teamarbete"?

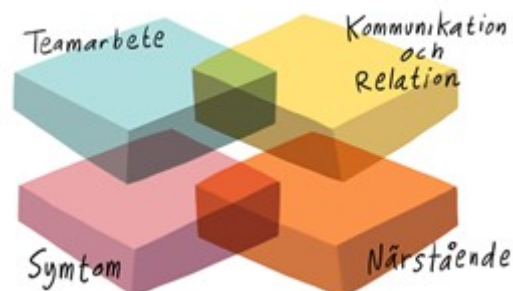
Strukturerat arbete i teamet och symtomkontroll är i fokus. Du kommer att få utforska aktuella kunskapskällor och verktyg användbara i palliativ vård.

Kurstillfället den 23 februari är redan fullbokat, men platser finns kvar till kurstillfället den 19 april:

- **19 april kl. 08:30–16.00**
[Läs mer och anmäl dig](#)

Välkommen med din anmälan!

Vänliga hälsningar
Lilian Fransson och Kerstin Witalis, PKC

Grundläggande utbildningar i palliativ vård

Öppet för alla i landet mot en viss kostnad.

- **12 mars** kl. 13-16 via Teams
Palliativ vård – en introduktion
[Läs mer och anmäl dig](#)
- **16 april** kl. 13-15.30 via Teams
Undersköterskans roll i palliativ vård
[Läs mer och anmäl dig](#)
- **23 april** kl. 13-16 via Teams
Symptomkontroll i palliativ vård
[Läs mer och anmäl dig](#)

© Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Reflektionsledarutbildning

Vill du som chef att någon av dina medarbetare ska bli reflektionsledare på din arbetsplats?

Att utbilda någon från den egna verksamheten att leda reflektionsgrupp ger förutsättningar till ett hållbart arbetssätt. För att komma igång med regelbunden reflektion i verksamheten erbjuder PKC en grundläggande reflektionsledarutbildning.

Som chef behöver du fundera på vem i din verksamhet som kan vara lämplig att leda reflektionsgrupp. Vi tror att det är bra om fler medarbetare från samma verksamhet utbildas, för möjlighet till kollegialt stöd.

Nästa kurstillfälle är den 17 april 2024.

[Läs mer och anmäl dig](#)

Utbildningen är framtagen i samarbete med Palliativt centrum för samskapad vård och Palliativt Centrum vid Västra Götalandsregionen

---

PKC erbjuder tre grundläggande webbutbildningar om palliativ vård!

PKC har i nuläget tre grundläggande webbutbildningar i palliativ vård. Vår målsättning är att den som går webbutbildningen så snart som möjligt ska känna att utbildningen just för dem. Att man ska känna igen sig i de utmaningar som kan finnas.

Vi har också lagt stor vikt vid att utbildningarna ska vara korta, inte innehålla för mycket text och information och att de ska förstås av alla. Webbutbildningarna hoppas vi också ska kännas roliga att göra och ge möjlighet till reflektion och eftertanke.

De tre grundläggande utbildningarna är särskilt framtagna för:

- **all personal som möter och vårdar äldre personer inom olika vårdformer.**
- **personal inom hemtjänst**
- **personal inom LSS**

Du hittar dem på vår hemsida eller i PKC-appen!

Palliativ vård och omsorg av äldre personer

För Personal inom äldreomsorg på särskilda boenden.

[Läs mer och gå utbildningen](#)

Palliativ vård inom hemtjänst

För personal inom hemtjänsten

[Läs mer och gå utbildningen](#)

När döden närmar sig – om palliativ vård inom LSS

För personal inom LSS

[Läs mer och gå utbildningen](#)

Digitala lunchseminarier för läkare inom akutsjukvård och geriatrik

1 februari kl. 12.00–12.45

Prognostisera och identifiera palliativa vårdbehov

Christel Hedman – Överläkare och forskare vid Stockholms sjukhem, specialistkompetens i palliativ medicin och onkologi.

[Läs mer och anmäl dig](#)

20 mars kl. 12.00–12.45

Vård i livets slut

Linda Björkhem Bergman – Överläkare, Docent på Stockholms Sjukhem och Karolinska Institutet. Vetenskaplig ledare vid Palliativt kunskapscentrum (PKC)

[Läs mer och anmäl dig](#)

7 maj 12.00–12.45

Samtal vid allvarlig sjukdom

Linda Björkhem Bergman – Överläkare, Docent på Stockholms Sjukhem och Karolinska Institutet. Vetenskaplig ledare vid Palliativt kunskapscentrum (PKC)

[Läs mer och anmäl dig](#)

PKC tipsar!

Läkarmodul – Lindring bortom boten

Betaniastiftelsen

DÄR LIVSFRÅGOR FÅR TA PLATS

Webbutbildning

Kostnadsfri fördjupningsmodul för läkare och läkarstuderande.

[Läs mer på Betanisastiftelsens hemsida](#)

Är du en de 1951 personer som har laddat ned PKC-appen? Om inte så har du missat något :)

PKC-appen

Tillgänglig nu i AppStore
och på Google Play

Genom PKC-appen kommer du enkelt åt Palliativt kunskapscentrums videoföreläsningar, webbutbildning och vetenskapliga referat, utan att behöva gå in på vår webbsida. PKC-appen är tillgänglig både på Apple AppStore och på Google Play.

[Läs mer och ladda ner appen](#)

Familjemöten på sjukhus

Referat av Anette Alvariza

Vetenskaplig ledare PKC

*Professor och specialistsjuksköterska i palliativ vård
vid Marie Cederschiöld högskola/Stockholms
Sjukhem*

Referat av artikeln: Peter Hudson, Afaf Girgis, Kristina Thomas, Jennifer Philip, David C Currow, Geoffrey Mitchell, Deborah Parker, Danny Liew, Caroline Brand, Brian Le and Juli Moran. **Do family meetings for hospitalised palliative care patients improve outcomes and reduce health care costs? A cluster randomised trial.** *Palliative Medicine* 2021, Vol. 35(1) 188–199.

Familjemöten på sjukhus

Stor del av den vård som ges i livets slut ges på sjukhus. Också när patienten vårdas inlaggande har närstående en viktig roll, de är betydelsefulla för patienten och bidrar även många gånger till vården på olika sätt. Ett familjemöte kan användas för att underlätta kommunikation mellan vårdpersonal, patienter och närstående. Familjemöten

kan genomföras för att erbjuda psykosocialt stöd, klargöra och sätta mål för vården, diskutera diagnos, prognos, vårdbehov, skapa en vårdplan i samförstånd samt se till närståendes resurser, behov och situation. Med tanke på namnet "familjemöte" kan det vara värt att uppmärksamma att familj idag definieras i litteraturen som "en grupp personer som självvalt ser sig som familj", vilket ju betyder att familjer kan se väldigt olika ut. I vården har vi dessutom att förhålla oss till vem eller vilka patienter önskar inkludera.

Månadens refererat utgår från en studie vars övergripande syfte var att utvärdera effekter av ett strukturerat familjemöte där patienter som vårdades på sjukhus och deras närstående deltog tillsammans med vårdpersonal.

Specifika syften med studien var att undersöka:

- om närstående rapporterade lägre nivåer av ångest, färre otillfredsställda behov, ökad livskvalitet, och högre förberedelse för närståenderollen efter deltagande i mötet.
- om resultaten varierade beroende på var patienten vårdades (specialiserad palliativ avdelning eller annan avdelning med stöd av palliativt konsultteam).
- kostnad-nytta av att implementera familjemöten i rutin.

Studien genomfördes på tre större sjukhus i Australien och inkluderade vuxna patienter, med icke botbar avancerad sjukdom, som vårdades på slutet palliativ vårdavdelning eller på andra avdelningar där vården bedrevs med stöd från palliativt konsult team. Patienterna nominerade närstående som var aktivt delaktiga i deras vård och stöd för deltagande i studien. Studiedesignen var randomiserad och totalt genomfördes 144 familjemöten med patienter och närstående i interventionsgruppen. I kontrollgruppen ingick 135 patienter och deras närstående som fick stöd på vanligt sätt utan strukturerat familjemöte.

"Familjemöten kan genomföras för att erbjuda psykosocialt stöd, klargöra och sätta mål för vården"

Familjemötet som utvärderades i studien

Mötet genomfördes i enlighet med tidigare föreslagna riktlinjer för familjemöte (Hudson, et al., 2008)

Förberedelser inför ett familjemöte

1. Informera om möjligheten till familjemöte. Be patienten välja närstående som skulle kunna delta.
2. Be om patientens tillstånd att ordna ett familjemöte och fråga om det är någon specifikt som önskas diskutera vid mötet. Om patienten inte vill delta, be om tillåtelse att genomföra ett möte med närstående.
3. Kontakta närstående och berätta om syftet med familjemötet; erbjud dig att sammankalla till ett möte på överenskommen tid. Vid behov kan mötet genomföras digitalt.
4. Bestäm vilka vårdpersonal som ska delta i familjemötet och bjud in dem. Inkludera professionell tolk vid behov.
5. Informera deltagarna om planerad tid för mötet (max 60 minuter rekommenderas). Boka ett bekvämt rum i så ostörd miljö som möjligt.

Genomförande av ett familjemöte

1. Inled med presentation och information kring syfte, mötesregler och

tidsåtgång. Viktigt att alla känner sig inkluderade och att patient och närstående samtycker till att mötet hålls och är överens om syftet. Fråga efter vad som känns viktigast att diskutera. Tydliggör redan från början om det finns beslut som behöver fattas under mötet (t.ex. om patienten ska åka hem eller inte).

2. Ta reda på vad patient och närstående redan vet. Möjliga frågor kan t.ex. vara "Vad har du fått höra om palliativ vård?" eller "Berätta hur du uppfattar det aktuella medicinska tillståndet eller den aktuella situationen?" Om det är relevant, kan information ges (i enlighet med önskemål) om patientens aktuella status, prognos och eventuella behandlingsalternativ. Fråga närstående om de har några frågor om aktuell status, plan och prognos. Användbara frågor kan vara: "Har du frågor eller funderingar om behandlingen eller vårdplanen?" Vid möten där patienten inte kan närvara ställs istället frågor som "Vad tror du att din familjemedlem/släkting/vän skulle välja om hen kunde tala för sig själv?" "Mot bakgrund av den kunskapen, vad tycker du bör göras?"
3. Ta upp specifika mål för mötet (som tidigare fastställts) och uppmärksamma regelbundet patient och närstående för att se om diskussionen verkar vara värdefull och i linje med deras behov, t.ex. "Är vi på rätt spår?"; "Är det här vad du ville ha ut av dagens möte?"; "Vad har vi inte berört som är viktigt för dig?"
4. Avsluta diskussionen och sammanfatta, betona positiva resultat från mötet, och erbjud möjlighet för frågor, funderingar och kommentarer. Föreslå att uppföljningsmöte bokas om relevant.
5. Dokumentera vilka som var närvarande, vilka beslut som fattades, vilken uppföljningsplan är och dela detta med vårdteamet. Erbjud patienten/närstående en kopia av huvudinnehållet i möte.
6. Följ upp med närmaste närstående inom några dagar för att höra om mötet var till hjälp och håll sedan kontakten för att se behov av uppföljande möten.

Utvärdering av familjemötet

Familjemötet utvärderas genom att närstående besvarade enkäter vid tre tillfällen (baslinje, 10 dagar senare och 8 veckor efter patientens död). Enkäterna innehöll frågor om närståendes egen hälsa och livskvalitet samt förberedelse för att vårda och behov av stöd. Analyserna av enkäterna undersökte om det fanns skillnader i hur närstående hade svarat före och efter deltagande i familjemötet samt om det var skillnad i hur närstående hade svarat beroende på var patienten vårdades. Forskarna dokumenterade också tidsåtgång för att se ekonomisk kostnad för genomförande av mötet.

Så blev resultaten av familjemötet

För att förbereda ett familjemöte samt göra relevant efterarbete hade det i snitt krävts 35 min och den genomsnittliga tiden för själva mötet var 52 min. Patienten deltog i 57 % av mötena och 2–3 närstående per patient och i snitt 3 sjukvårdspersonal deltog per möte. I 95% deltog en läkare och andra deltagande professioner var sacionom (86%), sjuksköterska (72%), terapeut (34%), sjukgymnast (24%), och/eller chef, logoped, självvårdare och tolk (8 %).

Resultatet visade att de närstående som deltagit i familjemöten skattade signifikant lägre psykologisk stress och högre förberedelse 14 dagar efter mötet jämfört med innan. Vid mätning 3, dvs åtta veckor efter patientens död, syntes dock inga skillnader mellan de närstående som deltagit i familjemöte och de som inte gjort det. Det var inte heller några skillnader i hur närstående hade skattat beroende på om patienten vårdades på specialiserad palliativ avdelning eller på annan avdelning med stöd från palliativt konsultteam.

"Det kan ofta vara svårt att arbeta precis på det sätt som beskrivs i forskning men bra tips är att ta delar av det du tycker är bra och prova det på din egen arbetsplats"

Konklusion och diskussion

WHO förespråkar att palliativ vård inte bara ska förbättra livskvaliteten för patienter utan även för deras närstående. Studiens resultat visar att ett familjemöte på sjukhus, utan stor tidsåtgång för vårdpersonal, kan vara till hjälp för att minska närståendes psykologiska stress och främja deras förberedelse på kort sikt. Resultaten indikerar också värdet av palliativ konsultation vid vård på andra avdelningar än de som är specialiserade på palliativ vård. Om man vill prova att arbeta med liknande familjemöten kan de riktlinjer som finns i referatet användas som vägledning och anpassas efter den verksamhet man arbetar inom. Det kan ofta vara svårt att arbeta precis på det sätt som beskrivs i forskning men bra tips är att ta delar av det du tycker är bra och prova det på din egen arbetsplats. På så sätt kan vi utveckla den evidens vi har och använda kunskap som redan finns. Som studiens resultat visar så kan just ett möte göra skillnad för närstående.

Referenser

- Peter Hudson, Afaf Girgis, Kristina Thomas, Jennifer Philip, David C Currow, Geoffrey Mitchell, Deborah Parker, Danny Liew, Caroline Brand, Brian Le and Juli Moran. **Do family meetings for hospitalised palliative care patients improve outcomes and reduce health care costs? A cluster randomised trial.** *Palliative Medicine* 2021, Vol. 35(1) 188–199.
- Hudson, P., Quinn, K., O'Hanlon, B., & Aranda, S. (2008). **Family meetings in palliative care: multidisciplinary clinical practice guidelines.** *BMC Palliative Care*, 7(1), 1–12.

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.siso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

Tipsa en vän

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

 Palliativt kunskapscentrum
REGION STOCKHOLM